

Jumalateenistus Nõos L, 26.12.20, II jõulupüha

Lektsioonid: Jr 15:15–20; Ap 6:8,11–15; 7:51–60

Jutlus: Mt 23:34–39

Laulud: 15 (1–2); 31A (1–4, 5); 19 (1–3); 20 (1–4)

Seepärast, vaata, mina läkitan teie juurde prohveteid ja tarku ja kirjatundjaid ning osa te tapate ja lööte risti ning osa te piitsutate oma sünagoogides ja jälitate neid linnast linna, et teie peale tuleks kõik õige veri, mis on valatud maa peal õige Aabeli verest kuni Berekja poja Sakarja vereni, kelle te tapsite templi ja altari vahel. Tõesti, ma ütlen teile, see kõik tuleb selle sugupõlve peale! Jeruusalemm, Jeruusalemm, kes sa tapad prohveteid ja viskad kividega surnuks need, kes su juurde on läkitatud! Kui palju kordi olen ma tahtnud su lapsi koguda, otsekui kana kogub oma pesakonna tiibade alla, ent teie ei ole tahtnud! Vaata, teie koda jäetakse maha, sest ma ütlen teile, et teie ei näe mind nüüdsest enam, kuni te ütlete: Õnnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel!”

Täna on Jeesuse Kristuse sündimise teine püha. Kõiki, kes (vähemalt) Tartumaal täna hommikul aknast välja vaatasid, võttis vastu vaatepilt ilusast lumisest loodusest. Küllap on inimesed saanud neil riigipüha-päevil ka aega maha võtta ja rahulikult pühi pidada. Ja ka koroonaviirus, mis meie elu seni on tumestanud, ei tundu nii võimas, kui inimesed pühade tõttu rahulikult kodus tahavad olla – viirus levib ju niimoodi vähem. Niisiis võib Jumalat tänada ilusate jõulupühade eest!

Kuid jõulupühade teemad, mida kirikus käsitletakse, pole nii idüllilised. Küllap on see sellepärast nii, et kirikupühad ei tähenda inimestevahelist kokkulepet pühi pidada (nagu näiteks seda on iseseisvuspäev või mõni muu poliitikaga seotud püha), vaid selle püha on inimestele andnud Jumal. Ja Jumal annab inimestele püha selleks, et nad mitte ainult ei pidutseks ega hingaks oma vaevast, vaid meenutaksid Jumala pühadust.

Ent Jumala pühadus sisaldab alati midagi sellist, mis inimestele ei meeldi. Pattulangenud inimene lihtsalt ei talu Jumala pühadust ja selle juurde kuuluvat vastutust neile, kes pühad pole. Ka VT prohvetid kõnelevad ju oma kutsumislugudes sellest, kuidas nad tunnevad end Jumala poolt kõnetatuna kohutavalt ja eelistavad pigem surra, sest nad häbenevad surmani oma patusest. Vaid Jumal võib neid nende patusest päästa ja seda Jumal oma prohvetitega teebki, kinkides neile kindla ülesande ja lubades jääda nende kaitsjaks nende missiooni jooksul.

Seda Jumala pühaduse hirmuäratavust sisaldavad ka jõulupühade kiriklikud teemad pärast jõululaupäeva jõulusõime-idüllil. Eilsel, jõulu I püha jumalateenistusel kõnelesime Jh 1. peatüki alguse teemal, mis kõneles mh sellest, kuidas inimesed pole Jumala valgust ära tundnud. 28. detsembril on süüalastepäev, mil meenutatakse lastetapmist Petlemmas pärast Jeesuse sündi ja Jeesuse perekonna põgenemist Egiptusesse. Ja ka jõuluaja sisse jääva vana-aastaõhtu teema on tõsine ning nõuab mõtisklemist senielatud elu väärilisusest Jumala palge ees.

Täna II jõulupühäl tähistatakse esimärter Stefanose ehk tehvanipäeva ja ka see teema on kõike muud kui lõbus ja muretu. Nagu juba altari lugemise, suri Stefanos pelgalt seetõttu juutide käe läbi vägivaldset surma, et ta kuulutas Jeesuse Kristuse Jumala Pojaks ja süüdistas juute Jeesuse tapmise pärast. Seega tuleb juba jõulu II pühäl sisse märterluse teema, mis on kiriku kuulutuses alustpaneva tähtsusega.

Kui vaadata tänast jutlusealust kirjakohta, kus Jeesus pöördub juba oma elu lõppfaasis, Jeruusalemma tulnuna juudi religioossete autoriteetide, variseride ja kirjatundjate poole, siis ka siin tuleb jutuks märterluse teema. Jeesus meenutab judaismi juhtidele, kuidas nende esivanemad VT päevil on tapnud ja vaenanud nende juurde tulnud jumalamehi. Ja ta ei jäta teda kuulavaile variseridele ja kirjatundjaile illusiooni, et nad ei pea oma esivanemate tegude eest vastust kandma. Ta ütleb: „Tõesti, ma ütlen teile, see kõik tuleb selle sugupõlve peale!“ Ja lõpupoole: „Vaata, teie koda jäetakse maha...“ Sellega annab Jeesus justkui seletuse juutide saatusele, mis võttis neilt aastal 70 pKr pealinna ja templi ning pillutas nad üle maailma laiali, lasi järgnevate sajandite jooksul tunda alandust ja tagakiusu.

Kuid arvan, et meie aja inimestele jääb juutide süü kaugeks. Pigem on meie silme ees ju selle rahva

kannatused viimase 100 aasta jooksul ja selles kontekstis nende süü peale mõtlemine tundub kohatuna.

Osalt ongi selline suhtumine juutide süüesse õige. Apostel Paulus ütleb Rm 3:23: „...kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest...“ Pattu on teinud juudid ja pattu on teinud mittejuudid ehk paganad. Ja kristlasi on vaenanud nii juudid kui ka paganad. Ja vastupidi.

Vahetevahel saab ajakirjandusest lugeda sellest, kuidas tänapäeva maailma konfliktides kannatavad kristlased. Võib-olla jääb see muu vägivaldfooni taustal märkamatuks, aga reeglina on tegemist rahumeelsete kristlaste tagakiusamise või tapmisega. Kes siis kristlastest läheks ise n-ö tüli norima, et teda seepeale karistataks? Ei, „tülinorimine“, kui seda sõna üldse niimoodi kasutada saab, on Kristuse ja kuradi vahel. Kristus on oma vabatahtliku ja võiduka surma tõttu kuradiga „tüli norinud“ ja nüüd kurat karistab selle eest Kristuse järelkäijaid.

Kuid nii, nagu kuradil ei õnnestunud Kristuse karistamine, sest ta tõusis viimselt surnuist üles, nii ei õnnestu kuradil kunagi ka kristlaste karistamine, sest Kristus äratab ka nemad surnuist üles. Nõnda on selle lõputuna tunduva maise vägivald ja Kristust järgivate inimeste kannatuste iseloom tegelikult ajutine. Omal kombel täpselt kirjeldab seda olukorda Ilm 20:1–3: „Ma nägin taevast alla tulevat ingli, kellel oli sügaviku võti ja suured ahelad käes. Ja ta võttis kinni lohe, selle muistse mao, kes on Kurat ja Saatan, ning aheldas ta tuhandeks aastaks ning viskas ta sügavikku ja sulges ta luku taha ning pani pealt pitseriga kinni, et ta enam ei eksitaks rahvaid, kuni need tuhat aastat saavad täis. Pärast seda peab teda natukeseks ajaks lahti lastama.“

Meie ei tea, millal need siin mainitud tuhat aastat saatana vangistust täis saavad või nad ongi saanud, kuid lakooniline teade, et „pärast seda peab teda natukeseks ajaks lahti lastama“ tekitab igasuguseid mõtteid. Siiski on sõna „natukeseks“ igal juhul rahustav.

Seepärast on tõeline Jumala õnnistus, et meie põlvkond saab elada rahu. Et 20. sajandi II poolel valitsenud kristlaste tagakiusamine NSVL-is ja ENSV-s on ammu läbi saanud ning me võime kristlastena oma tööd teha rahulikult ja nii nagu oskame. Jumala õnnistus on ka see, et me tohime kirikutööd jätkata ka praeguses viirusekriisis. Ja kui seejuures langeb kiriku peale ühiskondlik kriitika, miks kirik tohib sellises olukorras lahti olla, mõelgem mõistva naeratusega Jeesuse sõnade peale Mt 5:11j: „Õndsad olete teie, kui teid minu pärast laimatakse ja taga kiusatakse ja teist valega kõiksugust kurja räägitakse. Olge rõõmsad ja hõisake, sest teie palk on suur taevas! Just samamoodi on taga kiusatud ka prohveteid enne teid.“

Täna loetud prohvet Stefanose lugu lõpeb Ap 7:60 Stefanose sõnadega oma surmasaatjate aadressil: „Issand, ära pane seda neile patuks!“ Jumal on andnud märtreile Vaimu palvetada oma vaenajate eest. Nii tegi ristil juba Jeesus, nii tegi Stefanos ja nii olevat legendi kohaselt teinud ka meie kiriku nimipühak Laurentsius.

Selline maailma eest palumine, vaatamata kõigele, mida see maailm korda saadab, on ja peab olema kiriku üheks missiooniks. Vahel on kirikul küll tarvis näidata oma üleolekut maailmast, sest Kristus oli ju lõppude lõpuks võitja ja selle maailma vürstile ei tohi jääda muljet, et tal on kuidagi õigus inimesi hirmutada ja surmata. Kuid kirik ei tohi jääda üleolevaks ilma alanduse ja palveta, olles alanduses muidugi Jumala ees ja palves maailma eest.

Seepärast tuleb ikka vapralt taluda kõike, mida kirik ümbritsevalt maailmalt ebaseeldivat kogeb. Selles kannatlikkuses pole Jumal meid jätnud üksi, vaid on meile andnud Jumala Vaimu ning koguduse toe.

Tõesti, vahel ma mõtlen, kui vähe hinnatakse seda tuge, mida koguduseliikmed üksteisele pakkuda võivad. Küllap on see fenomen, mis 150–200 aastat tagasi veel nt vennastekoguduses meie maal elujõuline oli, individualiseerivas maailmas tahaplaanile jäänud. Ent kogukondlik mõtlemine, mida mõnede rahvaste juures ju ka pilgatakse (olen seda isegi teinud), on suur hingehoidlik jõud. Ja kui selle kogukondlikkuse aluseks on usk kolmainu Jumalasse, lootus igavesele elule ja armastus ligimese vastu, siis aitab see kõik vastu seista selle maailma kannatustele.

Kuid neil päevil nautigem siiski jõuluidüllit ja kogugem jõudu tulevasteks katsumusteks. Küllap me need katsumused koos Jumalaga võidame!

Aamen.